

Vattentjänstplan

Bilaga 2 VA-utbyggnadsplan

Dokumentinformation

Uppdragsgivare:	Åre Kommun
Uppdragsgivares kontaktperson:	Maria Gyllner och Fredrik Vogt Thorell
Konsult:	Norconsult Sverige AB, Theres Svenssons gata 11, 417 55 Göteborg
Uppdragsledare:	Britt-Inger Norlander
Teknikansvarig:	Malin Törnberg / Malin Åberg
Handläggare:	Naja Sköldén

Innehållsförteckning

Dokumentinformation	2
1. Inledning	3
2. Lagstiftning och föreskrifter	3
2.1 Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster.....	3
2.2 Miljöbalken	4
2.3 Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter	4
2.4 Lokala riktlinjer	5
3. Metodbeskrivning för bedömning av framtida VA-försörjning	5
4. Identifiering av VA-planområden	5
4.1 Urval för identifiering	5
4.2 GIS-analys för identifiering av VA-planområden	6
4.3 Resultat av GIS-analysen	7
5. Behovsbedömning av framtida VA-försörjning	7
5.1 Bedömning med hänsyn till samhällskriterier	8
5.2 Bedömning av skyddet för människors hälsa och miljö	9
5.3 Bedömning av behov av allmän VA-försörjning dagvatten.....	12
6. Förslag på framtida VA-försörjning	14
6.1 VA-utbyggnadsområden	14
6.2 VA-bevakningsområden.....	15
6.3 Enskilda VA-områden	16
6.4 Sammanfattning	16
7. Referenser	17

Bilagor

- Bilaga 2A Länsstyrelsens GIS-stöd för små avlopp
- Bilaga 2B Bedömning VA-planområden
- Bilaga 2C Områdesbeskrivning VA-utbyggnadsområden

1. Inledning

Föreliggande bilaga beskriver den metodik som använts i vattentjänstplanen för att identifiera områden i behov av en förändrad VA-försörjning genom anslutning till den allmänna VA-anläggningen och ingå i VA-verksamhetsområde.

VA-utbyggnadsplanen består av bilaga 2A som beskriver Länsstyrelsens GIS-stöd som används vid bedömning av risker för människans hälsa och miljö. I Bilaga 2B framgår poängsättning av VA-planområden och förslag till framtida VA-försörjning. I Bilaga 2C beskrivs VA-utbyggnadsområden som föreslås vara i behov av allmän dricksvatten- och spillvatten baserat på 6§ LAV mer detaljerat.

Prioritering och tidplan av utbyggnad av allmän VA-försörjning till VA-utbyggnadsområden redovisas i vattentjänstplanen. Tidplanen baseras på kapacitet i allmänna VA-anläggningarna, behovsbedömning av risker, bebyggelsestrycket samt lokalkännedom från kommunen.

2. Lagstiftning och föreskrifter

Detta kapitel redogör för de lagar och bestämmelser som utgör grunden för VA-utbyggnadsplanen.

2.1 Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster

Lag (2006:412) om allmänna vattentjänster (LAV) trädde i kraft 1 januari 2007 och ska säkerställa att vattenförsörjning och avlopp ordnas i ett större sammanhang med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljö.

6 § i LAV (se Figur 1) reglerar kommunens skyldighet att anordna vatten och avlopp och styr behovet av verksamhetsområde för vattentjänster, vatten och avlopp. Enligt lagsstiftningen ska bebyggelse som utgör ett så kallat "större sammanhang" ingå i ett verksamhetsområde om det finns behov av skydd för människors hälsa eller miljön. Inom ett verksamhetsområde är det kommunen som är skyldig att ordna en eller flera vattentjänster vilka det finns fyra av: vatten, spillvatten, dagvatten gata samt dagvatten fastighet.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) 6 §

Om det med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljön behöver ordnas vattenförsörjning eller avlopp i ett större sammanhang för en viss befintlig eller blivande bebyggelse, ska kommunen

1. bestämma det verksamhetsområde inom vilket vattentjänsten eller vattentjänsterna behöver ordnas, och

2. se till att behovet snarast, och så länge behovet finns kvar, tillgodoses i verksamhetsområdet genom en allmän VA-anläggning.

Vid bedömningen av behovet enligt första stycket ska särskild hänsyn tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön.

Lag (2022:1249).

Figur 1 Utdrag från LAV som reglerar kommunens skyldighet att anordna vatten och avlopp.

Sista stycket i 6 § (se Figur 1) kompletterades 2022 och trädde i kraft årsskiftet 2023. Det innebär att en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljö ska kunna ersätta behovet av en allmän VA-anläggning. Om en enskild anläggning (upp till 2000 pe) är lämplig på platsen utifrån skyddet för människors hälsa och miljön avgörs i en anmälningsärende eller tillståndsärende hos kommunens miljöavdelning. I denna prövning ingår inte en samhällsekonomisk avvägning.

Oftast reglerar LAV förhållande mellan VA-huvudman och fastighetsägaren, men den kan även gälla för byggnader eller annan anläggning på fastigheten som inte ägs av fastighetsägare till exempel arrendetomt. Detta beskrivs under 4 §, se Figur 2.

Lagen om allmänna vattentjänster (LAV) 4 §

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Figur 2. Utdrag från LAV 4 §.

2.2 Miljöbalken

Miljöbalken (1998:801) trädde i kraft 1 januari 1999, och syftar till att främja en hållbar utveckling som innebär att nuvarande och kommande generationer kan leva i en hälsosam och god miljö (Naturvårdsverket, 2023). Framför allt påverkas denna plan av 2 kapitlet 3 § försiktighetsprincipen, Figur 3.

Miljöbalken 2 kapitlet 3 § försiktighetsprincipen

Alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet eller vidta en åtgärd skall utföra de skyddsåtgärder, iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsmått i övrigt som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten eller åtgärden medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. I samma syfte skall vid yrkesmässig verksamhet användas bästa möjliga teknik.

Figur 3 Utdrag från miljöbalken.

Dessa försiktighetsmått skall vidtas så snart det finns skäl att anta att en verksamhet eller åtgärd kan medföra skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Vidare ska, enligt 9 kapitlet 7 § miljöbalken, avloppsvatten avledas och renas eller tas om hand på något annat sätt så att olägenhet för människors hälsa eller miljön inte uppkommer. För detta ändamål skall lämpliga avloppsanordningar eller andra inrättningar utföras.

I kommunen är det miljöavdelningen som utövar tillsyn på VA-huvudmannens anläggningar och fastighetsägarnas enskilda VA-anläggningar så de uppfyller miljöbalken.

2.3 Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter

Vattenförekomsternas kvalitet får inte försämrats eller äventyras av en verksamhet så att de blir sämre än den status som anges i normerna; Havs- och vattenmyndighetens föreskrifter om klassificering och miljökvalitetsnormer avseende ytvatten (HVMFS 2019:25).

Havs- och vattenmyndigheten har lämnat allmänna råd (HVMFS 2016:17) avseende bland annat hur lokalisering bör beaktas vid anmälan eller ansökan om tillstånd för inrättande eller ändring av avloppsanläggning för anläggningar upp till 25 pe.

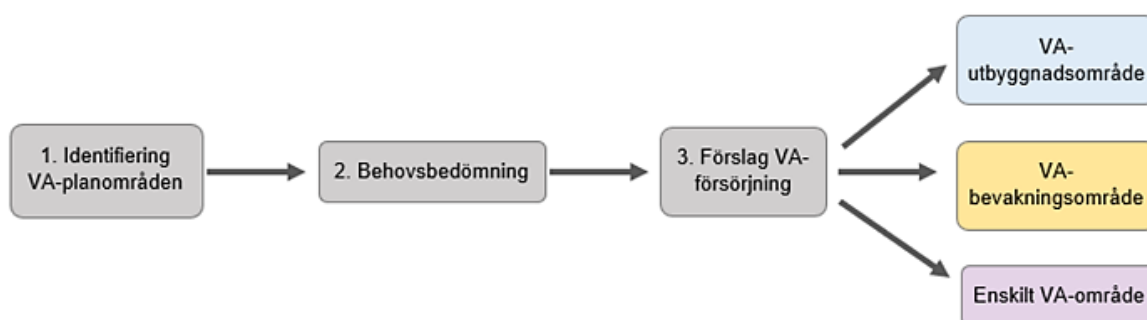
2.4 Lokala riktlinjer

Kommunal nämnd kan relatera skyddsåtgärder för hälsa och miljö till normal eller hög skyddsnivå enligt HVMFS 2016:17. Åre kommun har riktlinjer för hög och normal skyddsnivå på enskilda avlopp (Åre kommun, 2016) och en strategi för enskilda VA-anläggningar tas i skrivande stund fram parallellt med denna plan.

3. Metodbeskrivning för bedömning av framtida VA-försörjning

Den metod som använts för bedömning av framtida VA-försörjning kan delas in i tre steg, se Figur 4.

Inledningsvis identifierats områden med befintlig sammanhängande bebyggelse, där behovet av VA-försörjning i större sammanhang analyseras (steg 1). Dessa områden benämns VA-planområden. Därefter görs en bedömning av risk för människors hälsa och miljö för varje VA-planområde (steg 2). Efter behovsbedömning föreslås framtida VA-försörjning för varje VA-planområde och områdena delas in i VA-utbyggnadsområde, VA-bevakningsområde eller Enskilt VA-område (steg 3).

Figur 4 Flödesschema över de olika stegen vid framtagande av VA-utbyggnadsområden.

I vattentjänstplanen redovisas en tidplan för utbyggnad av allmän VA-anläggning till VA-utbyggnadsområden vilket är det slutliga steget. Prioritering och tidplan av utbyggnad av allmän VA-försörjning till VA-utbyggnadsområden baseras på kapacitet i allmänna VA-anläggningarna, behovsbedömning av risker, bebyggelsestrycket samt lokalkännedom från kommunen.

4. Identifiering av VA-planområden

Detta kapitel beskriver steg 1 i Figur 4 mer utförligt.

4.1 Urval för identifiering

För att identifiera bebyggelse som kan utgöra ett större sammanhang enligt 6 § i LAV har så kallade VA-planområden identifierats. I analysen ingår befintlig bebyggelse samt fastigheter med godkända bygglov eller förhandsbesked vid tillfälle för analysen, de senare har blivit tilldelade en belägenhetsadresspunkt. Obebyggda tomter inom detaljplanlagda områden samt detaljplaner

under framtagande där VA-försörjningen utreds under planläggningen för framtida bebyggelse, ingår inte i analysen.

VA-planområden utgörs av befintliga bebyggelsegrupper som uppfyller följande kriterier:

1. Minst 15 belägenhetsadresser.
2. Fastigheter med behov av vattentjänster.
3. Avståndet mellan belägenhetsadresser är max 150 m, se Figur 5.
4. Fastigheternas VA-försörjning av dricksvatten och omhändertagande av spillvatten sker med enskilda anläggningar för en eller båda vattentjänster. De enskilda anläggningarna kan vara brunnar och avloppsanläggningar för enstaka hushåll eller grupper av hushåll samt ledningssystem.

I analysen har belägenhetsadresser från kommunen använts. Dessa är adresspunkter som motsvarar byggnader och fastigheter med egna adresser som kan tänkas ha ett behov av allmänna vattentjänster, vilket inkluderar bostadshus, skola, sjukhus, vårdcentral, hotell, kontor, handel, industri etc. Det innebär att vissa typer av fastigheter med byggnadstyper som komplementbyggnader och ekonomibyggnader har valts bort. Belägenhetsadresser kommer härnäst benämnas adresspunkter i denna plan. Adresspunkterna för varje fastighet är placerade antingen mitt i byggnaden alternativt vid byggnadens entré.

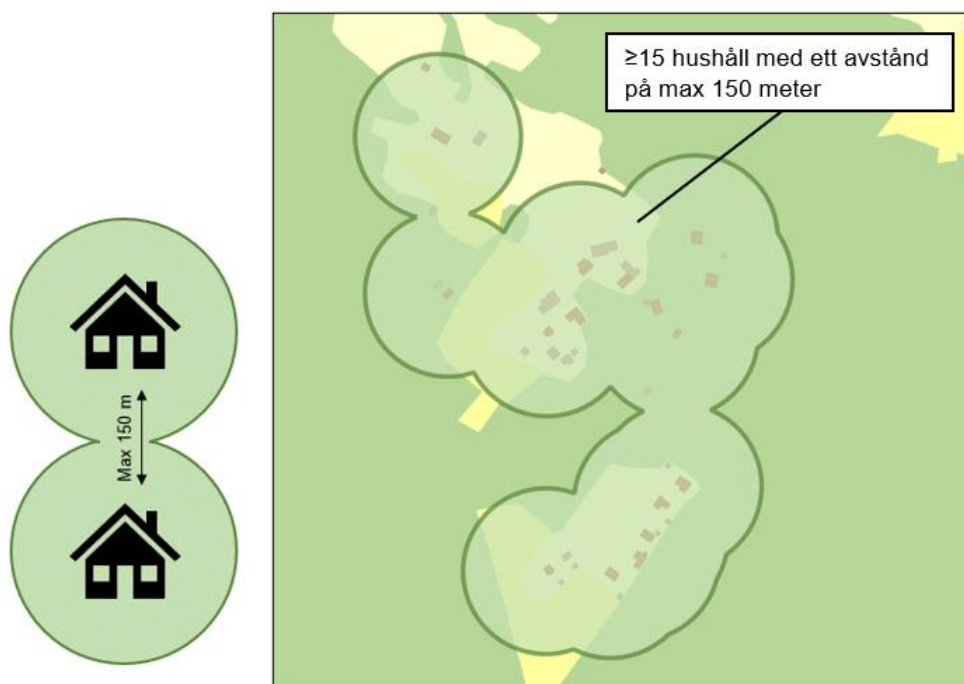
Grundprincipen för ett större sammanhang som nämns i propositionen till vattentjänstlagen anses vara fler än 20–30 närliggande fastigheter dock finns domstolsbeslut (MÖD 2010:28, 2010) som anger att även färre bostadsfastigheter än 20 fastigheter kan utgöra större sammanhang.

I VA-utbyggnadsplanen är dessa fastigheter placerade med ett maxavstånd på 150 m mellan adresspunkterna, se Figur 5.

Valet att ha med VA-planområden med färre än 20 men minst 15 fastigheter har även gjorts för att fånga upp områden som idag inte utgör ett större sammanhang men som vid ytterligare exploatering kan komma att bilda större sammanhang. När det gäller inrättandet av verksamhetsområde med hänsyn till skyddet för miljön kan så få som 10 fastigheter utgöra ett eget större sammanhang, men det hör till undantagen.

4.2 GIS-analys för identifiering av VA-planområden

För att identifiera VA-planområden har en analys i GIS genomförts, Figur 5. Vid analys av antalet fastigheter inom VA-planområdena har ingen skillnad gjorts på fritidshus eller året-runt-boende eftersom de är likställda i LAV.

Figur 5 Principer vid identifiering av VA-planområden i GIS-analysen.

4.3 Resultat av GIS-analysen

GIS-analysen genomfördes på hela Åre kommun. Sammanlagt identifierades 106 VA-planområden i Åre kommun. VA-planområdena är numrerade från 1 till 106.

Vid närmare analys av VA-planområden har 38 områden ej behovsbedömts enligt 6 § i LAV, se steg 2 i Figur 4. Det beror främst på att majoriteten av fastigheterna redan var inom verksamhetsområde och hade allmänna vattentjänster. De VA-planområden där endast delar av området var inom verksamhetsområdet har analyserats med hänsyn till behov av allmän VA-försörjning.

De VA-planområden som har VA-ledningar som utgör en gemensamhetsanläggning och är anslutna till kommunens allmänna VA-ledningssystem antas ha en godtagbar VA-försörjning med hänsyn till människans hälsa och miljö. I 6 § beskrivs att hänsyn kan tas till förutsättningarna att tillgodose behovet av en allmän vattentjänst genom en enskild anläggning som kan godtas med hänsyn till skyddet för människors hälsa och miljön. Det innebär att gemensamhetsanläggningen ersätter behovet av en allmän VA-anläggning och dessa områden har inte analyserats vidare enligt steg 2.

Totalt identifierades 67 VA-planområden som ska behovsbedömas enligt 6 § i LAV, se steg 2 i Figur 4.

5. Behovsbedömning av framtida VA-försörjning

Vid bedömning av framtida VA-försörjning bedöms risker för människors hälsa och miljö enligt 6 § LAV.

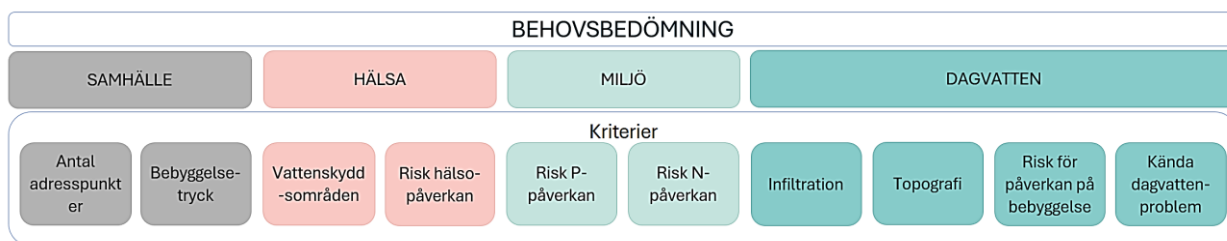
Det är främst VA-planområdets behov av allmänna dricks- och spillvattentjänster som analyseras i första skedet. För de områden som bedöms ha behov av anslutning till allmänna dricks- och spillvattenanläggningar och klassas som VA-utbyggnadsområden, kommer även behovet av

dagvattentjänster översiktligt att utredas. Bedömningen har gjorts utifrån kriterierna genomsläpplighet, topografi och risk för påverkan på bebyggelse. Bedömningen och poängen med avseende på dagvatten påverkar inte behovet av allmänna dricks- och spillvattentjänster i området.

VA-planområden analyseras och poängsätts utifrån kriterierna: samhälle, hälsa och miljö. Samhällskriterierna som ligger till grund för behovsbedömningen är antal adresspunkter och bebyggelsetryck. Bebyggelsetrycket i området uppskattas för att beskriva viljan till att bygga i området och framför allt för att bestämma prioriteringsordningen för utbyggnad av de allmänna VA-anläggningarna till VA-utbyggnadsområden.

För att bedöma skyddet för människors hälsa och enskilda avloppsanläggningars miljöpåverkan med hänsyn till fosfor och kväve har Länsstyrelsens GIS-stöd använts i kombination med miljöavdelningens lokalkännedom, se Bilaga 2A. Vid bedömningen av risker för människors hälsa har även vattenskyddsområden beaktas.

Varje kriterium har poängsatts utifrån en fyrgradig skala. Maximalt antal poäng som ett område kan få är 24 poäng. Höga poäng indikerar ett behov att lösa VA-försörjningen i ett större sammanhang vilket innebär att området bör ingå i ett VA-verksamhetsområde på sikt. Bedömningsgrunder för kriterier och poängsättning presenteras i avsnitt 5.1-5.3 nedan.

Figur 6 Bedömning av behov av VA-försörjning grundas på kriterier avseende samhälle, miljö och hälsa samt dagvatten. Med avseende på miljö analyseras påverkan av fosfor (P) respektive kväve (N).

5.1 Bedömning med hänsyn till samhällskriterier

Samhällskriterier som beaktas är antal adresspunkter och bebyggelsetryck. Hur bedömningen gjorts beskrivs i avsnitt 5.1.1 samt 5.1.2.

5.1.1 Antal adresspunkter

Antalet adresspunkter inom VA-planområdena har bedömts och poängsatts enligt

Tabell 1. Antal adresspunkter motsvarar en fastighet. Ju fler adresspunkter/ fastigheter som ingår i VA-planområdet desto högre poäng får området.

Tabell 1 Poängbedömning utifrån antal adresspunkter i respektive VA-planområde.

Antal adresspunkter	Poäng
<15	1
15–19	2
20–30	3
>30	4

5.1.2 Bebyggelsetryck

Bebyggelsetryck är en parameter som inte har påverkat förslagen om framtida VA-försörjning, utan används uteslutande som stöd vid fastställandet av prioriteringsordningen. Områden där det finns ett stort bebyggelsetryck och en bebyggelsestruktur som snabbt förändras är lämpliga att prioritera högre med avseende på anslutning till allmän VA-försörjning. En bedömning av bebyggelsetrycket har gjorts med hjälp av Åre kommun för att se vilka områden som är attraktiva för bebyggelse. Underlag som legat till grund för bedömningen är:

- Förhandsbesked eller lov som påkallar avlopp (kommande adresspunkter)
- Detaljplaner
- Planansökningar från 2019 och framåt
- Gällande detaljplaner
- Planer under arbete
- Utvecklingsområden i FÖPar under framtagande

Tabell 2 Poängbedömning utifrån bebyggelsetryck i respektive område.

Bebyggelsetryck	Poäng
Mindre Ingen aktivitet eller enstaka bygglov, avstyckning av tomter.	<u>1</u>
Medel Medelintresse avseende önskemål om bebyggelse, antal bygglov/förhandsbesked eller annan typ av aktivitet.	<u>2</u>
Högt Stort intresse i form av inkomna ansökningar/förfrågningar inom VA-planområdet.	<u>3</u>
Stoppad Stoppad på grund av VA m.m. (även andra faktorer kan leda till att detaljplaner och/eller bygglov stoppas.)	<u>4</u>

5.2 Bedömning av skyddet för människors hälsa och miljö

För att bedöma enskilda avloppsanläggningarnas påverkan på människors hälsa och miljön har Länsstyrelsens GIS-stöd använts samt miljöavdelningens lokalkännedom. GIS-stödet visar på

enskilda avloppsanläggningarnas miljöpåverkan med avseende på fosfor och kväve, beskrivning av länsstyrelsens GIS-stöd framgår av bilaga 2A. I detta kapitel beskrivs vattenskyddsområden, GIS-stödet, bedömningskriterier och poängsättning.

5.2.1 Vattenskyddsområden

Vid en bedömning av risk för människors hälsa har hänsyn tagits till om fastigheterna ligger inom beslutade vattenskyddsområden.

Ett vattenskyddsområde utgör en geografiskt definierad zon med särskild betydelse för skyddet av en råvattentäkt. Det är viktigt att långsiktigt säkra rå vattenkvaliteten för en trygg och hållbar dricksvattenproduktion till skydd för människors hälsa. Åre kommun har beslutade vattenskyddsområden för ett antal vattentäkter men inte alla. Detta är ett arbete som pågår inom kommunen.

Om VA-planområdet ligger inom eller delvis inom ett vattenskyddsområde finns en risk att fastigheternas enskilda avloppsanläggningar kan påverka råvattenkvaliteten. Poängsättning för VA-planområden som ligger delvis eller helt inom vattenskyddsområden framgår av Tabell 3. I analysen har endast förekomsten av vattenskyddsområde tagits i beaktning, de olika skyddszonerna inom vattenskyddsområdena har ej tagits hänsyn till då analysen ser på bebyggelsen som helhet och inte till de enskilda fastigheterna.

Tabell 3. VA-utbyggnadsplanens poängbedömning baserad på Vattenskyddsområden och risk för påverkan på människors hälsa.

Vattenskyddsområde klassning	Poäng
Utanför	0
Delvis inom	2
Helt inom	4

5.2.2 Beskrivning av Länsstyrelsens GIS-stöd

För bedömning av risk för människors hälsa (vattenkvalitet) samt miljö (risk för påverkan av fosfor respektive kväve på recipient) har Länsstyrelsens GIS-stöd för prövning och tillsyn av små avlopp använts, se bilaga 2A.

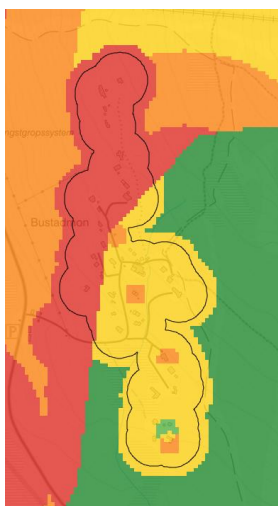
GIS-stödet utgörs av kartor över hela landet som visar bedömd risk för påverkan på recipienten och människors hälsa till följd av belastning från ett tillkommande avlopp. Kartorna har tagits fram genom riskbedömningar utifrån lagstiftarens anvisningar om kriterier för bedömning av hög skyddsnivå, bestämmelser om miljö kvalitetsnormer (MKN) samt utifrån retentionspotential (förmåga att transportera näringsämnen).

Stödet baseras på dataunderlag i form av information om vattenrelaterade skyddsvärden, källfördelning av belastning på recipienten, vattenförekomsternas status och miljö kvalitetsnorm, jordart, jorddjup, topografiska och hydrologiska förutsättningar, skyddade områden, bebyggelse, vattenskyddsområden och allmänna badplatser. Informationen kommer från kvalitetssäkrat dataunderlag från Naturvårdsverket, SGU, HAV, SCB, Vattenmyndigheterna, SMHI och Lantmäteriet (Länsstyrelserna, 2025). Alla dessa faktorer vägs samman och presenteras med färgkoder, se Figur 7 som beskriver risk för påverkan på grundvatten och ytvatten (hälsoskydd) samt risk att fosfor respektive kväve når recipient (miljöskydd).

0	Ett avlopp riskerar inte att påverka vatten inom VARO eller specifikt vatten
1	Ett avlopp har väldigt liten risk att påverka vatten inom VARO eller specifikt vatten
2	Ett avlopp har liten risk att påverka vatten inom VARO eller specifikt vatten
3	Ett avlopp riskerar att påverka vatten inom VARO eller specifikt vatten
4	Ett avlopp har stor risk att påverka vatten inom VARO eller specifikt vatten

Figur 7 Beskrivning av riskklasser (Länsstyrelserna, 2025). VARO står för vattenförekomstområde.

Vid användning av GIS-stödet kan ett VA-planområde innehålla flera riskklasser på riskbedömningsskalan. Poängen för den riskklass som täcker majoriteten av området har valts. I enstaka fall har ett medelvärde på riskbedömningsskalan valts, som exempelvis i fallet som visas i Figur 8. Hälften av VA-planområdet i figuren täcks av röd färg, som motsvarar 4 poäng på riskbedömningsskalan och andra hälften av gul färg, 2 poäng på skalan. För detta VA-planområde har 3 poäng valts på riksbedömningsskalan för påverkan på hälsoskydd.

Figur 8 Urklipp från GIS-stödet som visar färgkoder för riskbedömning för påverkan på hälsoskydd för område Bustadmon (nr 49) markerat med svart linje.

5.2.3 Länsstyrelsens GIS-stöd för bedömning av människors hälsa

Vid bedömning av enskilda avloppsanläggningars risk för påverkan på dricksvattenkvaliteten har Länsstyrelsens GIS-stöd använts. Detta ligger till grund för bedömning av risk för människors hälsa.

Som Figur 7 visar är riskbedömningen i GIS-stödet indelad i en femgradig skala. För att göra om skalan till fyrgradig (som är den skala som genomgående används i föreliggande bedömningsgrunder) likställs riskklass 0 (ingen risk för påverkan) och 1 (väldigt liten risk för påverkan) i poängbedömningen, se

Tabell 4.

Tabell 4 VA-utbyggnadsplanens poängbedömning baserad på Länsstyrelsens bedömning av risk för påverkan på människors hälsa och miljö.

Riskklass GIS-stöd	Poäng	Riskbedömning
0–1	1	Ingen/väldigt liten risk
2	2	Liten risk
3	3	Risk
4	4	Stor risk

Länsstyrelsen har inte detaljerad kännedom om gemensamhetsanläggningar (GA) för VA-försörjning och har inte tagit hänsyn till dessa i bedömningen.

En bedömning av varje enskild GA funktion har därför utförts tillsammans med kommunens miljöavdelning och tagits med i bedömning av behov. Totalt har 51 enskilda gemensamhetsanläggningar bedömts.

5.2.4 Länsstyrelsens GIS-stöd för bedömning av fosfor- respektive kvävepåverkan

Vid bedömning av risk för påverkan på miljön med avseende på fosfor och kväve till recipient och grundvatten har Länsstyrelsens GIS-stöd använts.

Som Figur 7 visar är riskbedömningen i GIS-stödet indelad i en femgradig skala. För att göra om skalan till fyrgradig (som är den skala som genomgående används i föreliggande bedömningsgrunder) likställs riskklass 0 (ingen risk för påverkan) och 1 (väldigt liten risk för påverkan) i poängbedömningen, se

Tabell 4.

5.3 Bedömning av behov av allmän dagvattentjänst

En översiktlig bedömning av behovet av allmän dagvattenhantering har utförts inom de VA-planområden som är klassade som VA-utbyggnadsområden. Bedömningen är en preliminär utvärdering som baseras främst på avledning och omhändertagning av dagvatten lokalt. Här ingår ingen analys av dagvattenföroreningar. Därför krävs att behovet av allmän dagvattenhantering utreds vidare i en dagvattenutredning innan planering av utbyggnad av allmän dagvattenanläggning i VA-utbyggnadsområdet.

5.3.1 Infiltration

Markens infiltrationsförmåga är en faktor som är väsentlig vid bedömning av möjligheter att hantera dagvatten lokalt. Områden med hög infiltrationsförmåga ökar möjligheterna med lokal dagvattenhantering.

Infiltration i området har bedömts med hjälp av SGU:s karttjänster Genomsläpplighet, Jordarter 1:25000–1:100000 samt Jordarter 1:750000 Mittnorden. För ett fåtal VA-planområden saknades kartunderlag gällande genomsläpplighet varvid bedömningen av dessa områden enligt försiktighetsprincipen tilldelats högst poäng för infiltration, vilket kan innebära stor risk vid dagvattenhantering. I Tabell 5 visas poängsättning och klassning för infiltrations bedömning efter SGU:s karttjänster.

Tabell 5 Klassning och poängsättning för infiltration.

Infiltration klassning	Poäng
Ej bedömd genomsläpplighet	4
Låg genomsläpplighet	3
Medelhög genomsläpplighet	2
Hög genomsläpplighet	1

5.3.2 Topografi och risk för påverkan på bebyggelse

Dagvattenavrinningen inom ett område påverkas av topografin. Vid bedömning av möjligheten av lokal dagvattenhantering har hänsyn tagits till om topografin innebär en risk att befintlig bebyggelse kan påverkas negativt. Även lågpunkter inom ett område har beaktats då det kan försvåra lokal dagvattenhantering.

Analysen gällande topografi har utförts i ScalgoLive, där markmodellen är baserad på Lantmäteriets markhöjdsmodell Nedladdning grid +1 (Lantmäteriet, 2025) med en upplösning på 1x1 meter. Även analysen gällande risk för påverkan på bebyggelse är utförd i ScalgoLive där ytor som riskerar att översvämmas identifierats. Poängsättning och klassning för respektive visas i Tabell 6 och Tabell 7.

Tabell 6 Klassning och poängsättning av risk för befintlig bebyggelse.

Risk för bebyggelse	Poäng
Ingen risk	1
Liten risk	2
Risk	3
Hög risk	4

Tabell 7 Klassning och poäng för topografi.

Topografi	Poäng
Sluttande	0
Lågpunkt	2

5.3.3 Kända dagvattenproblem

Enligt de uppgifter utredningen erhållit har de VA-planområden som varit aktuella för bedömning gällande behov av allmän VA-försörjning gällande dagvatten finns inte tillräcklig kunskap om eventuell dagvattenproblematik. Detta utesluter inte att det kan uppkomma i framtiden eller att det vid en djupare analys av dagvattensituationen kan uppdagas finnas.

6. Förslag på framtida VA-försörjning

Efter att VA-planområden har analyserats och poängsatts enligt ovan görs en bedömning av framtida VA-försörjning i området. VA-planområdena delas in i VA-utbyggnadsområde, VA-bevakningsområde eller Enskilt VA-område och definieras enligt nedan.

VA-utbyggnadsområde

Fastigheterna inom VA-utbyggnadsområden bedöms vara i behov av allmän VA-försörjning baserat på 6 § LAV.

VA-bevakningsområde

Den enskilda VA-försörjningen i VA-bevakningsområden bedöms fungera tillfredsställande idag men situationen kan påverkas av utredningar om framtida VA-utveckling i närområdet, till exempel förändringar på större sammanhang, eventuellt kommande vattenskyddsområden eller utökning av VO i närheten av området.

Enskilt VA-område

Enskilda VA-områden bedöms ha en godtagbar enskild VA-försörjning med hänsyn till 6 § LAV.

Ett flertal av dessa områden har gemensamhetsanläggningar för vatten- och/eller spillvatten. Utgångspunkten har varit att befintlig gemensamhetsanläggning i dessa områden har en godtagbar funktion med hänsyn till människors hälsa och miljö.

Vid förslag av framtida VA-försörjning är det främst behovet av allmänt dricks- och spillvattentjänster som har beaktats för varje VA-planområde. Endast de fastigheter som ligger inom VA-planområdet och som uppfyller kriterierna för urval (se avsnitt 4.1) har beaktats.

6.1 VA-utbyggnadsområden

Enligt metodiken beskriven i kapitel 3-5 har 24 VA-utbyggnadsområden identifierats. Dessa områden är i behov av att ingå i ett kommunalt verksamhetsområde för VA, vilket medför att kommunen övertar ansvaret för framtida VA-försörjning framför allt vad gäller vattentjänsterna dricksvatten och spillvatten. Vattentjänstplanen anger en tydlig prioriteringsordning för utbyggnaden av det kommunala VA-nätet till de aktuella VA-utbyggnadsområdena.

För VA-utbyggnadsområden har en översiktlig bedömning av behovet av allmän dagvattenhantering analyserats. Bedömningen utgör en preliminär utvärdering där ingen hänsyn tagits till föroreningsaspekter. Därför krävs en kompletterande dagvattenutredning innan vidare planering av utbyggnad den av allmänna VA-anläggningen i dessa områden kan genomföras.

I Bilaga 2B redovisas föreslagna VA-utbyggnadsområden med antal fastigheter, bebyggelsestryck, vattenskyddsområden, risknivåer för människors hälsa och miljö samt motivering till föreslagen

VA-försörjning. I Bilaga 2C beskrivs VA-utbyggnadsområdet med kartbild och dess poängsättning för kriterium samhälle, hälsa och miljö.

Gemensamt för de områden som klassificerats som VA-utbyggnadsområde är att de utgör ett större sammanhang och uppfyllt en eller flera av följande punkter:

- Stort behov av allmän VA-försörjning med hänsyn till skyddet för människors hälsa eller miljö.
- Fastigheter i området ingår i en gemensamhetsanläggning som inte har en godtagbar funktion med hänsyn till skyddet av människors hälsa eller miljö.
- Området ligger helt eller delvis inom vattenskyddsområde för allmän vattentäkt

Statusen för enskilda gemensamhetsanläggningar inom VA-planområden, som vattenverk och avloppsverk med tillhörande VA-ledningar har bedömts utifrån miljöavdelningens erfarenheter av anläggningens funktion ifrån tillsyn. Om miljöavdelningen har bedömt att anläggningen har en bristfällig funktion så antas att anläggningen inte har en godtagbar funktion med hänsyn till skydd för människors hälsa och/eller miljö. Utgör VA-planområdet dessutom ett större sammanhang så innebär det att kommunen på sikt föreslås ta över ansvar för områdets VA-försörjning och bilda ett verksamhetsområde. På vilket sätt kommunen tar över ansvaret kan variera beroende på lokala förutsättningar, statusen på enskilda VA-anläggningar, kapacitet i kommunens allmänna VA-anläggning, bebyggelsestrycket med mera.

Finns det VA-ledningar inom VA-utbyggnadsområdet som utgör en gemensamhetsanläggning och är anslutna till en allmän VA-anläggning förutsätts de enskilda VA-ledningarna fungera tillfredsställande och ha en godtagbar funktion med hänsyn till människors hälsa och miljö enligt 6 § LAV.

Åre kommun arbetar med att ta fram vattenskyddsområden för alla allmänna vattentäkter. Om VA-planområdet ligger helt eller delvis inom kommunens beslutade vattenskyddsområden så är det klassat som ett VA-utbyggnadsområde. Anledningen är att det är viktigt att långsiktigt säkra råvattenkvaliteten för en trygg och hållbar dricksvattenproduktion för skydd till människors hälsa.

Tidplan för utbyggnad av de allmänna VA-anläggningarna och utökning av verksamheten framgår av vattentjänstplanen.

6.2 VA-bevakningsområden

Enligt metodiken beskriven i avsnitt 3-5 har 28 VA-bevakningsområden identifierats. I Bilaga 2A redovisas föreslagna VA-bevakningsområden med antal fastigheter, bebyggelsestryck, risknivåer för människors hälsa och miljö och motivering till föreslagen VA-försörjning.

Den enskilda VA-försörjningen i VA-bevakningsområdena bedöms fungera tillfredsställande idag men situationen kan påverkas av utredningar om framtida VA-utveckling i närområdet. Vid förtätning av området kan området klassas som ett större sammanhang och då utgöra en risk för människors hälsa och miljö. Därför kan det vara viktigt att vara restriktiv med ny bebyggelse i dessa områden.

Gemensamt för områden som klassificerats som ett VA-bevakningsområde är en eller flera av följande punkter:

- Utredning av framtida VA-försörjning för närliggande områden pågår.
- Fastigheterna har nyligen fått godkända avloppsanläggningar eller att tillsyn pågår.
- Det är stort avstånd mellan husen och stora tomter men vid förtätning kan behov uppstå.

- VA-planområdet utgör inget större sammanhang i nuläget men med tillkommande fastigheter samt närhet till annat VA-planområde kan det utgöra ett större sammanhang.
- VA-planområdet ingår i ett större sammanhang men enligt analysen identifieras för närvarande inga risker för människors hälsa eller miljön, vilket främst beror på att området är relativt glest bebyggt.
- VA-planområdet ligger idag inte inom beslutat vattenskyddsområde men det finns indikationer på att området kan komma att ingå i ett vattenskyddsområde.

Förändringar i förutsättningarna kan medföra att VA-bevakningsområden övergår till VA-utbyggnadsområden. Det kan till exempel handla om förändringar i bedömning av eventuella gemensamhetsanläggningars funktion, uppdateringar av länsstyrelsernas GIS-stöd eller nya vattenskyddsområden.

6.3 Enskilda VA-områden

Övriga 16 VA-planområden bedöms inte utgöra någon risk för människa hälsa eller miljö. De bedöms idag ha godkända enskilda VA-anläggningar alternativt enskilda gemensamhetsanläggningar som har en godtagbar funktion med hänsyn till risk för människa hälsa eller miljö.

I Bilaga 2A redovisas föreslagna VA-områden med fortsatt enskild VA-försörjning med antal fastigheter, bebyggelsestryck, risknivåer för människors hälsa och miljö och motivering till förslagen VA-försörjning.

6.4 Sammanfattning

Av 106 identifierade VA-planområden föreslås efter bedömning 24 VA-utbyggnadsområden, 28 VA-bevakningsområden samt 16 enskilda VA-områden. 38 VA-planområden exkluderades från bedömningen då de redan är försörjda med allmänna vattentjänster, antingen genom befintliga verksamhetsområden eller via anslutning till det allmänna VA-nätet genom gemensamhetsanläggningar.

VA-bevakningsområdena bedöms fungera tillfredsställande idag men situationen kan påverkas av till exempel exploatering, utökning av verksamhetsområde i närområdet eller bildande av vattenskyddsområden.

En översiktlig bedömning av dagvattensituationen har gjorts för alla VA-utbyggnadsområden. Eftersom bedömningen inte omfattar föroreningsberäkningar eller recipientbedömning krävs en dagvattenutredning för samtliga VA-planområden innan fortsatt planering och utbyggnad av den allmänna VA-anläggningen kan genomföras.

Planering och prioritering av utbyggnaden av de allmänna VA-anläggningarna inom VA-utbyggnadsområden, samt tillhörande tidplan för att möjliggöra en utökning av verksamhetsområde, redogörs i Vattentjänstplanen.

7. Referenser

- Lantmäteriet. (2025). *Lantmäteriet*. Hämtat från <https://www.lantmateriet.se/sv/geodata/vara-produkter/produktlista/markhojdmodell-nedladdning-grid-1/>
- Länsstyrelserna. (2025). *GIS-stöd för små avlopp*. Hämtat från Länsstyrelserna GIS-stöd för små avlopp: <https://ext-geoportal.lansstyrelsen.se/arcgis/apps/storymaps/collections/3ca5ef9e385749e0b4ddd6dd13dc3870?item=2>
- Svenskt Vatten. (den 13 06 2025). Hämtat från <https://www.svensktvatten.se/vara-sakomraden/juridik/vattentjanstlagen/ordna-vattentjanster/>
- Åre kommun. (den 02 11 2016). *Riktlinjer hög och normal skyddsnivå enskilda avlopp*. Hämtat från <https://www.are.se/download/18.12836cee194d834b69061c8/1739262276969/Riktlinjer%20skyddsniv%C3%A5%20enskilda%20avlopp.pdf>